

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ



دانشکده ی هنر و معماری

پایان نامه کارشناسی ارشد طراحی پارچه و لباس

## طراحی لباس مناسب برای کودکان با ناتوانیهای

### جسمی \_ حرکتی

نگارش:

فریبا نبی ئی

استاد راهنما:

دکتر پروانه قاسمیان دستجردی

شهریورماه ۱۳۹۸

## اصالت و مالکیت پایان نامه

اینجانب فریبا نبی نئی دانش آموخته کارشناسی ارشد رشته طراحی پارچه و لباس دانشکده هنر و معماری دانشگاه علم و فرهنگ پدیدآور پایان نامه با عنوان طراحی لباس مناسب برای کودکان با ناتوانیهای جسمی \_ حرکتی با راهنمایی دکتر قاسمیان دستجردی گواهی و تعهد می کنم که بر پایه قوانین و مقررات، از جمله «دستورالعمل نحوه برر سی تخلفات پژوهشی» و همچنین «مصادیق تخلفات پژوهشی» مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری (۲۵ اسفند ۱۳۹۳):

- این پایان نامه دستاورد پژوهش این جانب بوده و محتوای آن از درستی و اصالت برخوردار است؛
- حقوق معنوی همه کسانی را که در به دست آمدن نتایج اصلی پایان نامه/ رساله تأثیرگذار بوده اند، رعایت کرده ام و هنگام کاربرد دستاورد پژوهش های دیگران در آن، با دقت و به درستی به آن ها استناد کرده ام؛
- این پایان نامه/ رساله و محتوای آن را تاکنون این جانب یا کس دیگری برای دریافت هیچ گونه مدرک یا امتیازی در هیچ جا ارائه نکرده ایم؛
- همه حقوق مادی این پایان نامه از آن دانشگاه علم و فرهنگ است و آثار برگرفته از آن با وابستگی سازمانی دانشگاه علم و فرهنگ منتشر خواهد شد؛
- در همه آثار برگرفته از این پایان نامه، نام استاد راهنما و اگر استاد راهنمای نخست تشخیص دهد، نام استاد مشاور و نشانی رایانامه سازمانی آنان را می آورم؛
- در همه گام های انجام این پایان نامه، هرگاه به اطلاعات شخصی افراد یا اطلاعات سازمان ها دسترسی داشته یا آن ها را به کار برده ام، رازداری و اخلاق پژوهش را رعایت کرده ام.

تاریخ: امضای دانشجو

## مالکیت حقوقی

این گزارش و همه حقوق مادی و محصولات آن (مقاله ها، کتاب ها، پروانه های اختراع، برنامه های رایانه ای، نرم افزارها، تجهیزات ساخته شده و مانند آن ها) بر پایه «قانون حمایت حقوق مؤلفان و مصنفان و هنرمندان» مصوب سال ۱۳۴۸ و اصلاحیه های بعدی آن و همچنین آیین نامه های اجرایی این قانون» از آن دانشگاه علم و فرهنگ است و هرگونه استفاده از همه یا پاره ای از آن شامل نقل قول، تکثیر، انتشار، کاربرد نتایج، تکمیل و مانند آن ها به صورت چاپی، الکترونیکی یا و سایر دیگر، تنها با اجازه نوشتاری دانشگاه علم و فرهنگ شدنی است. نقل قول محدود در انتشارات علمی مانند کتاب و مقاله یا پایان نامه ها و رساله های دیگر با نوشتن اطلاعات کامل کتاب شناختی، نیازی به مجوز دانشگاه علم و فرهنگ ندارد.



شماره ۲۰۸

بسمه تعالی  
 صورتجلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

با تأییدات خداوند متعال و با استعانت از حضرت ولی عصر(عج) جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد خانم فریبا نبی نی تحت عنوان: " طراحی لباس مناسب برای کودکان با ناتوانیهای جسمی و حرکتی " در تاریخ ۹۸/۶/۲۷ با حضور هیأت داوران در دانشگاه علم و فرهنگ برگزار گردید. بدینوسیله، ارزشیابی نهایی پایان نامه به شرح ذیل است.

□ قبول یا نمره: ۱۹ به حروف: نوزده (درجه) □ دفاع مجدد □ مردود

اعضای هیات داوران	نام و نام خانوادگی	رتبه علمی	امضا
۱- استاد راهنما:	پروانه قاسعیان دستجردی	استاد یار	
۲- استاد مشاور:	_____		
۳- استاد داور داخلی:	فرشته کیاوش	استاد یار	
۴- استاد داور خارجی:	فریناز فریود	استاد یار	
۵- نماینده تحصیلات تکمیلی:	فرشته کیاوش	استاد یار	

اداره خدمات آموزشی و تحصیلات تکمیلی

بر اساس ماده ۲۰ آیین نامه آموزشی درجه ارزشیابی پایان نامه به شرح ذیل است:

✓	عالی	۲۰ تا ۱۹
	بسیار خوب	۱۸ تا ۱۶
	خوب	۱۵ تا ۱۲
	قابل قبول	۱۱ تا ۱۰
	غیر قابل قبول	۹

شوروی است که یک نسخه تکمیل شده این فرم مطابق شیونامه تدوین پایان نامه ها در ابتدای پایان نامه الصاق می گردد.

برابر مصوبه ۴۴ مورخ ۱۳۹۲/۰۹/۲۰ شورای تحصیلات تکمیلی مبنی بر امکان تغییر نمره پایان نامه در صورت ارائه فعالیت های پژوهشی حداکثر تا ۶ ماه پس از دفاع که مورد تایید معاونت پژوهشی و فناوری قرار گرفته باشد نمره از به تغییر یافت.

مدیر خدمات آموزشی و تحصیلات تکمیلی

از خداوند بزرگ سپاسگذارم که مرا در این مسیر یاری و هدایت

نمود و همیشه کنار من بوده و همچنین با سپاس از استاد

ارجمند دکتر قاسمیان عزیز که مرا در تمام مراحل این پژوهش

یاری و راهنمایی نمودند.

تقدیم به پدر، مادر، همسر و دختر عزیزم، که مرا در این مسیر

یاری و حمایت کردند.

کلیه حقوق معنوی و مادی مرتبط بر نتایج مطالعات، ابتکارات و نوآوری های ناشی از تحقیق

موضوع این پایانامه متعلق به دانشگاه علم و فرهنگ می باشد.

## چکیده

**هدف:** امروزه با پیشرفت تکنولوژی در صنایع از جمله پوشاک نیازهای افراد مختلف در سنین و شرایط فیزیکی متفاوت مورد بررسی قرار گرفته شده است. که این خود میتواند شروعی باشد برای اینکه نیازهای افراد مختلف با شرایط جسمی متفاوت مورد بررسی قرار گیرد و با توجه به نیاز آنها طراحی های کاربردی و مناسب با شرایط زندگی آنها انجام شود.

**روش پژوهش:** لذا در این پژوهش با هدف طراحی لباسهای کاربردی و مناسب برای کودکان با ناتوانیهای جسمی حرکتی جهت راحتی در پوشش و نگهداری این کودکان ارائه شده.

از این رو پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر روش توصیفی، تحلیلی و از نوع مشاهده آزمایشی است. در این پژوهش به منظور جمع آوری اطلاعات ابتدا به بررسی منابع مکتوب در زمینه شناخت شرایط جسمی و مشکلات کودکان با ناتوانی جسمی با پوشش آنها مورد بررسی قرار گرفته و نیز چگونگی ایجاد تغییر جهت راحتی در استفاده لباس برای این افراد پرداخته شده و سپس برای این کودکان لباسهای مناسب طراحی و اجرا شده و مورد آزمون قرار گرفته و میزان راحتی و رفع مشکلات پرستاران و کودکان مورد بررسی قرار گرفته شده.

**یافته ها:** بدین ترتیب حدود ۲۱ نفر از کودکان آسایشگاه معلولین آسمان تهران برای اجرای این پژوهش انتخاب شده و مشکلات حرکتی و رفتاری این کودکان مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار داده شد و سپس برای رفع این مشکلات لباسهای مناسب طراحی و اجرا شده

**نتیجه:** طبق گزارشات گرفته شده از پرستاران این کودکان طرحهای طراحی شده برای این کودکان توانسته بود بخش زیادی از مشکلات رفتاری آسیب زنده در این کودکان را کنترل کرده و همچنین این تغییرات توانسته بود باعث راحتی پرستاران برای نگهداری این کودکان شود.

**کلید واژگان:** لباس\_لباس تطبیقی\_معلولیت-طراحی لباس

## فهرست مطالب

عنوان .....	صفحه
<b>فصل اول – مقدمه و کلیات پژوهش.....</b>	<b>۱.....</b>
۱-۱- مقدمه.....	۲.....
۱-۲- تعریف و بیان مسئله پژوهش.....	۲.....
۱-۳- اهمیت و ضرورت پژوهش.....	۴.....
۱-۴- اهداف پژوهش .....	۴.....
۱-۵- سئوالات و فرضیات پژوهش.....	۴.....
۱-۶- الگوی مفهومی پژوهش و بیان متغیر و نوع رابطه آن.....	۶.....
۱-۷- روش تحقیق.....	۶.....
۱-۸- قلمرو مکانی.....	۶.....
۱-۹- قلمرو زمانی پژوهش.....	۷.....
۱-۱۰- امکانات تجهیزات و هزینه های تحقیق / مشکلات و محدودیتهای احتمالی.....	۵.....
۱-۱۱- ابزارهای گرد آوری داده ها.....	۷.....
۱-۱۲- تعریف واژه های کلیدی.....	۷.....
<b>فصل دوم- مبانی نظری و پیشینه پژوهش.....</b>	<b>۹.....</b>
۱-۲- مقدمه.....	۱۰.....

- ۲-۲- مفهوم لباس و نقش و اهمیت پوشش:..... ۱۱
- ۳-۲- معنای نمادین لباس ..... ۱۴
- ۴-۲- تاریخچه قوانین افراد دارای معلولیت در ایران و جهان..... ۱۵
- ۲-۴-۲- ۱- تاریخچه و شرح فعالیت های جامعه معلولین..... ۲۴
- ۲-۴-۲- ۲- قانون حمایت از حقوق معلولان..... ۲۵
- ۵-۲- آمار معلولین در جهان..... ۲۸
- ۶-۲- آمار معلولین در ایران..... ۳۰
- ۶-۲- ۱- آمار کل معلولین در تمام رده های سنی..... ۳۱
- ۶-۲- ۲- آمار کودکان معلول ..... ۳۲
- ۷-۲- لباس های تطبیقی..... ۳۳
- ۸-۲- معرفی برندهای مهم دنیا که برای افراد معلول لباس تولید می کنند..... ۳۷
- ۸-۲- ۱- شرکت Tomme..... ۳۷
- ۸-۲- ۲- شرکت Nike..... ۳۸
- ۸-۲- ۳- شرکت Silvere..... ۴۰
- ۸-۲- ۴- شرکت Adaptawear..... ۴۰
- ۸-۲- ۵- شرکت Able2Wear..... ۴۱
- ۸-۲- ۶- شرکت Willowbug..... ۴۲
- ۹-۲- تعریف ناتوانی..... ۴۲



- ۴۴..... ۲-۹-۱- انواع معلولیت.....
- ۴۵..... ۲-۱۰-۱- انواع معلولیت در کودکان.....
- ۴۵..... ۲-۱۰-۱- سندروم دان.....
- ۴۷..... ۲-۱۰-۲- مکانیسم های ایجاد سندرم دان.....
- ۴۸..... ۲-۱۰-۳- فلج مغزی.....
- ۵۰..... ۲-۱۰-۴- آسیب شناسی فلج مغزی.....
- ۵۱..... ۲-۱۰-۵- تقسیم بندی فلج مغزی.....
- ۵۳..... ۲-۱۰-۶- عوارض جانبی فلج مغزی.....
- ۵۴..... ۲-۱۱-۱- میکرو سفالی.....
- ۵۵..... ۲-۱۲-۱- مقایسه آناتومی کودکان معلول با کودکان سالم.....
- ۵۸..... ۲-۱۳-۱- بررسی لباس به عنوان یک مانع در مشارکت در اجتماع برای معلولین.....
- ۵۹..... ۲-۱۴-۱- بررسی نیازهای ویژه افراد دارای ناتوانی جسمی حرکتی.....
- ۶۴..... ۲-۱۵-۱- اولین فشن شوی برگزار شده برای معلولین در دنیا.....
- ۶۴..... ۲-۱۵-۱- اولین فشن شوی لباس معلولین در تهران.....
- ۶۷..... ۲-۱۶-۱- پیشینه پژوهش.....
- ۶۷..... ۲-۱۶-۱- مقالات.....
- ۸۵..... فصل سوم - روش شناختی پژوهش.....

۸۵.....	۱-۳-۱- مقدمه.....
۸۶.....	۲-۳-۲- روش پژوهش.....
۸۷.....	۳-۲-۱- روش تحقیق پژوهش.....
۸۷.....	۳-۲-۲- روش تحقیق از نظر روش.....
۸۷.....	۳-۲-۳- قلمرو مکانی پژوهش.....
۶۵.....	۳-۲-۴- قلمرو زمانی پژوهش.....
۸۸.....	۳-۲-۵- روش نمونه گیری و تعیین حجم نمونه.....
۸۸.....	۳-۲-۶- ابزارهای گرد آوری داده ها.....
۸۸.....	۳-۲-۷- پرسشنامه شماره ۱ و ۲ مخصوص پرستاران بخش.....
۸۸.....	۳-۳-۳- روایی.....
۸۹.....	۳-۴-۴- پایایی.....
۹۴.....	<b>فصل چهارم - یافته پژوهش تجزیه و تحلیل داده ها.....</b>
۹۵.....	۴-۱-۱- مقدمه.....
۹۶.....	۴-۲-۲- مراحل اجرای آزمایش.....
۹۶.....	۴-۲-۱- نمونه گیری.....
۹۷.....	۴-۲-۲- آماده سازی لباسها.....
۹۷.....	۴-۲-۳- طرح آزمایش.....

- ۳-۴- بررسی و تحلیل طرحها..... ۱۰۱
- ۳-۴-۱- طرح اجرا شده برای کودکانی که آبریزش دهانی دارند..... ۱۰۱
- ۳-۴-۲- طرح اجرا شده برای کودکانی که لباس و پوشک خود را در می آورن..... ۱۰۲
- ۳-۴-۳- طرح اجرا شده برای کودکانی که میج دست خود را می مکنند..... ۱۰۴
- ۳-۴-۴- طرح اجرا شده برای کودکانی که خود زنی می کنند..... ۱۰۵
- ۳-۴-۵- طرح اجرا شده برای کودکانی که عادت به بردن دست در دهان خود را دارن..... ۱۰۷
- ۴-۴- آمار توصیفی..... ۱۰۹
- ۴-۴-۱- آمار توصیفی شاخص های پژوهش..... ۱۲۰
- فصل پنجم: نتیجه گیری و پیشنهادها..... ۱۲۳**
- ۵-۱- مقدمه..... ۱۲۴
- ۵-۲- بررسی سئوالات پژوهش..... ۱۲۵
- ۵-۲-۱- سؤال اول..... ۱۲۵
- ۵-۲-۲- سؤال دوم..... ۱۲۶
- ۵-۳- بررسی فرضیه ها پژوهش..... ۱۲۷
- ۵-۳-۱- فرضیه شماره ۱..... ۱۲۷
- ۵-۳-۲- فرضیه شماره ۲..... ۱۲۷
- ۵-۴- نتیجه گیری..... ۱۲۸

۵-۵- محدودیت های پژوهش..... ۱۲۹

۵-۶- پیشنهادها..... ۱۳۰

۵-۷- طرحهای پیشنهادی دیگر برای لباس کودکان معلول..... ۱۳۰

۵-۷-۱- طرح لباس برای کودکانی که دارای بیماری دیسفاژی هستند..... ۱۳۰

۵-۷-۲- طراحی سیوشرت مخصوص کودکان ویلچری..... ۱۳۲

فهرست منابع..... ۱۳۴

الف: منابع فارسی..... ۱۳۴

ب: منابع لاتین..... ۱۳۸

### فهرست شکلها

شکل ۱-۲- لباسهای طراحی شده برای افراد معلول..... ۳۸

شکل ۲-۲- کفش مخصوص افراد معلول..... ۳۹

شکل ۲-۳- کفش مخصوص افراد معلول..... ۳۹

شکل ۲-۴- کفش مخصوص افراد معلول..... ۳۹

شکل ۲-۵- لباس مخصوص افراد ناتوان..... ۴۰

شکل ۲-۶- سیوشرت مخصوص افراد ویلچری..... ۴۰

شکل ۲-۷- شلوار مخصوص سالمندان..... ۴۱

شکل ۲-۸- شلوار مخصوص سالمندان..... ۴۱

- شکل ۲-۹- بارانی مخصوص افراد ویلچری..... ۴۱
- شکل ۲-۱۰- بارانی مناسب برای کودکان ویلچری..... ۴۲
- شکل ۲-۱۱- کاپشن مخصوص کودکان ویلچری..... ۶۰
- شکل ۲-۱۲- کیسه محافظت از پا برای کودکان..... ۶۰
- شکل ۲-۱۳- لباس مناسب برای افراد..... ۶۰
- شکل ۲-۱۴- شلوار فاق بلند مناسب افراد ویلچری..... ۶۱
- شکل ۲-۱۵- استفاده از دکمه های مغناطیسی ..... ۶۲
- شکل ۲-۱۶- استفاده از چسب نرماده به جای دکمه..... ۶۲
- شکل ۲-۱۷- شلوار مخصوص افراد ناتوان..... ۶۲
- شکل ۲-۱۸- شلوار مخصوص افراد ویلچری که از سوند استفاده می کنند ..... ۶۲
- شکل ۲-۱۹- ایجاد چاک در پاچه شلوار برای راحتی عبور پا ..... ۶۳
- شکل ۲-۲۰- کفشهای مناسب برای افراد ویلچری ..... ۶۳
- شکل ۲-۲۱- کفش مناسب برای کودکان ناتوان ..... ۶۳
- شکل ۲-۲۲- اولین فشن شوی معلولین در روسیه ..... ۶۵
- شکل ۲-۲۳- اولین فشن شوی معلولین در تهران..... ۶۶
- شکل ۴-۱- لباس اجرا شده برای کودکان آبریزش دهانی ..... ۱۰۲
- شکل ۴-۲- طرح خطی برای کودکان آبریزش دهانی..... ۱۰۲

- شکل-۳-۴- طرح خطی از پشت لباس مخصوص کودکانی که عادت به در آوردن لباس خود داشتند  
 ۱۰۴.....
- شکل-۴-۴- طرح خطی از جلوی لباس مخصوص کودکانی که عادت به در آوردن لباس خود داشتند  
 ۱۰۴.....
- شکل-۵-۴- طرح خطی مخصوص کودکانی که عادت به خوردن میچ دست خود را داشتند ..... ۱۰۵  
 شکل-۶-۴- طرح اجرا شده به خوردن میچ دست خود را داشتن ..... ۱۰۵
- شکل-۷-۴- طرح خطی لباس مخصوص کودکان سندروم دان که عادت به خود زنی داشتن..... ۱۰۶  
 شکل-۸-۴- طرح خطی لباس مخصوص کودکان سی پی که عادت به خود زنی داشتند..... ۱۰۶
- شکل-۹-۴- طرح اجرا شده برای کودکان سندروم دان که عادت به خود زنی داشتند..... ۱۰۷  
 شکل-۱۰-۴- طرح خطی لباس مخصوص کودکانی که عادت به بردن دست دهان داشتند..... ۱۰۸
- شکل-۱-۵- کودک فلج مغزی که کودکان دارای بیماری دیسفاژی..... ۱۳۲  
 شکل-۲-۵- طرح خطی لباس کودکان دارای بیماری دیسفاژی..... ۱۳۲
- شکل-۳-۵- لباس اجرا شده برای کودک دارای سندرم دان..... ۱۳۳

### فهرست نمودار

- نمودار ۱-۲- آمار جهانی معلولین دنیا..... ۳۰
- نمودار ۲-۲- آمار کل معلولین کشور..... ۳۲
- نمودار ۳-۲- آمار کودکان معلول..... ۳۲
- نمودار ۱-۴- فراوانی سوال اول..... ۱۰۹

- نمودار ۴-۲- فراوانی سوال دوم..... ۱۱۰
- نمودار ۴-۳- فراوانی سوال سوم..... ۱۱۱
- نمودار ۴-۴- فراوانی سوال چهارم..... ۱۱۲
- نمودار ۴-۵- فراوانی سوال پنجم..... ۱۱۳
- نمودار ۴-۶- فراوانی سوال ششم..... ۱۱۴
- نمودار ۴-۷- فراوانی سوال هفت..... ۱۱۵
- نمودار ۴-۸- فراوانی سوال هشتم..... ۱۱۶
- نمودار ۴-۹- فراوانی سوال نهم..... ۱۱۷
- نمودار ۴-۱۰- فراوانی سوال دهم..... ۱۱۸
- نمودار ۴-۱۱- فراوانی سوال یازدهم..... ۱۱۹
- نمودار ۴-۱۲- فراوانی سوال دوازدهم..... ۱۲۰

## فهرست جداول

- جدول ۲-۱- مقایسه Z SCORE برای وزن، قد و نمای توده بدن بین کودکان معلول و تندرست..... ۵۷
- جدول ۳-۱- مقدار آلفای کرونباخ پرسشنامه..... ۹۰
- جدول شماره ۳-۲- پرسشنامه مخصوص پرستاران بخش آسایشگاه..... ۹۱
- جدول شماره ۳-۳- پرسشنامه مخصوص پرستاران بعد از اجرای طرح..... ۹۲
- جدول ۴-۱- جدول گروه بندی کودکان بر اساس نوع عادت رفتاری..... ۹۸

- جدول ۴-۲- فراوانی سوال اول..... ۹۸
- جدول ۴-۳- فراوانی سوال دوم..... ۱۱۰
- جدول ۴-۴- فراوانی سوال سوم..... ۱۱۰
- جدول ۴-۵- فراوانی سوال چهارم..... ۱۱۱
- جدول ۴-۶- فراوانی سوال پنجم..... ۱۱۲
- جدول ۴-۷- فراوانی سوال ششم..... ۱۱۳
- جدول ۴-۸- فراوانی سوال هفتم..... ۱۱۴
- جدول ۴-۹- فراوانی سوال هشتم..... ۱۱۵
- جدول ۴-۱۰- فراوانی سوال نهم..... ۱۱۶
- جدول ۴-۱۱- فراوانی سوال دهم..... ۱۱۷
- جدول ۴-۱۲- فراوانی سوال یازدهم..... ۱۱۸
- جدول ۴-۱۳- فراوانی سوال دوازدهم..... ۱۱۹
- جدول ۴-۱۴- شاخص های توصیفی..... ۱۲۰
- جدول ۴-۱۵- شاخص های توصیفی کاربرد لباس طراحی شده برای کودکان براساس نوع عادت رفتاری..... ۱۲۱
- جدول ۴-۱۶- مقایسه کاربرد لباس طراحی شده بر اساس کودکان دارای عادت مختلف..... ۱۲۲



## فصل اول

### مقدمه و کلیات پژوهش

## ۱-۱- مقدمه

از آنجائیکه پوشاک جزء لاینفک زندگی ما انسانها از ابتدای بشریت بوده و از گذشته تا کنون تغییرات زیادی بر اساس نیازها، فرهنگها، شرایط اقلیمی، اقتصادی و مذهبی روی پوشاک ایجاد شده و امروزه با پیشرفت صنایع مختلف و تکنولوژی و بررسی نیازهای اقشار مختلف جامعه تغییرات زیادی برای راحتی و کاربردی تر بودن لباسها ایجاد شده. با توجه به اینکه ۱۵ درصد کل جامعه مارو افراد معلول و ناتوان در بر گرفته اند (ملکشاهی و دیگران، ۱۳۹۵: ۴۳) و هر روز به تعداد این افراد در جامعه اضافه می شود، در این پژوهش قصد داریم که به بررسی آناتومی این افراد و همچنین نیازی سنجی برای آنها بپردازیم و در فصل حاضر ابتدا به تعریف، بیان مسئله، اهمیت و ضرورت موضوع مورد پژوهش، اهداف، سئوالات، فرضیات، تحقیق، پرداخته و سپس در ادامه روش تحقیق قلمرو زمانی، مکانی پژوهش روش تعیین حجم نمونه و نمونه گیری، ابزارهای گرد آوری داده ها روش تجزیه و تحلیل آنها توضیح داده می شود.

در انتها نیز به محدودیت های پژوهش، واژه ها و اصطلاحات به کار رفته در این پژوهش می پردازیم.

## ۱-۲- تعریف و بیان مسئله پژوهش

در سال ۱۹۸۰ سازمان جهانی بهداشت بر اساس مطالعات و بررسیهای خود ناتوانی و معلولیت را در یک فرایند مشخص تعریف کرد. در این طبقه بندی از سه مفهوم نقص، ناتوانی و معلولیت استفاده شده (فرهودیان و دیگران، ۱۳۹۳: ۱۳).

نقص (impairment)، در مفاهیم توانبخشی هرگونه فقدان یا ناهنجاری در زمینه روانی، عملکردی یا کالبدی انسان نامیده می شود (کمالی، ۱۳۸۲: ۹۷). به دنبال آن ناتوانی، هر گونه محدودیت در انجام فعالیتهایی که روند طبیعی فعالیت افراد عادی تلقی می شود (بابائی، اهری، ۱۳۷۲) معلولیت، مرتبط است با محرومیت هایی که فرد به عنوان نتیجه

اختلالات و ناتوانیها تجربه می کند. بنابراین معلولیت منعکس کننده تعامل و انطباق فرد با محیطش است (صالحی، ۱۳۷۲).

تلاش برای تامین حقوق انسانی افراد ناتوان تاریخچه ای طولانی ندارد. در اغلب کشورهای در حال توسعه شاهد آن هستیم که به اندازه به افراد دارای نیازهای ویژه بها داده نمی شود و بسیاری از این افراد به حاشیه رانده می شوند. بنا به مستندات سازمان ملل، در مجموع در کشورهای کمتر توسعه یافته، افراد ناتوان بیشتری زندگی می کنند (کمالی، ۸۲: ۹۴). با وجود این که ۸۰ درصد معلولان جهان در کشورهای در حال توسعه زندگی می کنند، مخارجی که در این کشورها برای این افراد صرف می شود، ۲۰ درصد افراد معلول در کشورهای پیشرفته است.

بر اساس "کنواسیون بین المللی حقوق معلولان" در مجمع عمومی سازمان ملل، کشورهای عضو، تضمین و تعهدی دهند که معلولان کشورشان از حقوقی همچون دسترسی به عدالت، رهایی از شکنجه، یا رفتارهای و مجازات های بی رحمانه غیر انسانی، تغییر محل زندگی، شرکت در اجتماع، حمل نقل، تسهیلات و خدمات عمومی اطلاعات و ارتباطات، تحصیلات، سلامتی، توانمند سازی و توانبخشی، مشارکت در زندگی فرهنگی و تفریحی و ورزشی برخوردار شوند. (فرهودیان، ۱۳۹۳: ۱۰)

بیش از ۲۰۰ شرکت در سراسر جهان لباس های برای افراد معلول تولید می کنند که باعث راحتی روانی و فیزیکی این گروه از جامعه باشد (www. Bezgraniz Couture.com)

رفع تبعیض از این گروه، فراهم آوردن زمینه های مشارکت آنان در جامعه و استفاده از فرصت های برابر، جز از طریق شناخت نیازها و مشکلات این گروه آن هم از منابع دست اول یعنی تجربیات خود این افراد امکان پذیر نیست. از این رو مطالعه حاضر در راستای رسیدگی به همین مساله طراحی و اجرا گردیده است. (فرهودیان، ۱۳۹۳: ۱۰)

فقدان لباس مناسب ممکن است یکی از موانع عمد مشارکت اجتماعی افراد ناتوان در جامعه باشد که خود مانع بدست آوردن مزایای اقتصادی، عاطفی و اجتماعی می شود که این موضوع در کودکان باعث عدم حضور کودکان در محیط های شاد و تفریحی شده که با توجه به اینکه این کودکان دارای روحیه حساس بوده و نیاز به دیده شدن و تعامل با محیط اطراف خود را دارند عدم وجود لباس مناسب برای این کودکان باعث شده که از محیط های اجتماعی دور مانده و بیشتر در محیط های بسته نگهداری شوند.

و از انجائیکه بیشتر لباس های طراحی شده در بازار برای افراد ایستاده طراحی شده لذا نیازهای افراد ضایعه نخاعی که بیشتر اوقات روی ویلچر می نشینند قدری متفاوت خواهد بود.

امروزه با پیشرفت تکنولوژی در بخش پوشاک نیازهای افراد مختلف در سنین و شرایط فیزیکی مختلف مورد بررسی قرار گرفته شده که خود شروعی است برای اینکه برای افراد خاص طراحی متفاوت ایجاد شود جهت راحتی و استفاده کاربردی از پوشاک .

و از انجائیکه کودکان معلول جسمی، حرکتی و ذهنی با توجه به شرایط فیزیکی و بیماری های متفاوتی که دارند نیازهای مختلفی برای آنها ایجاد شده که بسیاری از صنعتگران مد بر آن شدن که برای این گروه از جامعه طراحی ها متفاوت و کاربردی انجام دهند.

و همچنین در برخی از این کودکان بخاطر معلولیت و بیماری تغییراتی در آناتومی آنها ایجاد شده نیازه طراحی و الگوسازی خاص برای لباس این کودکان ایجاد شده و همچنین عادات رفتاری خاص موجود در این کودکان نیاز به تغییراتی در لباس آنها را ایجاد می کند و همچنین شرایط خاص زندگی این کودکان از جمله استفاده از صندلی چرخ دار.

### ۱-۳- اهمیت و ضرورت پژوهش

با توجه به اینکه هر ساله تعداد زیادی از نوزادان با ناتوانی جسمی متولد می شوند این ضرورت را ایجاد می کند که خدماتی جهت رفاه این قشر از جامعه در نظر گرفته شود که صنعت مد و پوشاک نیز می تواند